Ч. 157 (13.105). Львів, середа 20. липня 1932. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Большевізація Европи і завдання українців.

Теперішне значіння України для Европи полягає в її ворожому становищі супроти Московщини в її більшовицьку добу. Значіння України для Европи тим більше, чим більша більшовицька небезпека для европейської культури. А ця небезпека доходить тепер до найвищого ступня.

На превеликий жаль не можна заперечити факту, що ідейний вплив більшовизму шириться по Европі шляхом комуністичних партій та радянофільських організацій всякого роду. Одним з найбільш небезпечних виявів радянофільства є нпр. помітне зменшення опору проти московських впливів серед німецької соціяльної демократії. Ця партія, що врятувала колись Німеччину, здушивши збройно спроби більшовицького перевороту в Німеччині, впала тепер так низько, що деякі її місцеві організації роблять спроби спільного з комуністами фронту проти гітлерівців.

Але найяскравішою ознакою занепаду соціялістичної ідеольогії у боротьбі проти більшовизму є ганебна резолюція Виконавчого Комітету Соціялістичного Інтернаціоналу в Цюріху з 21—22 травня цього року, в якій між іншим говориться: „Колиб Радянська Росія мусіла боронитися проти нападу, то Соціялістичний Інтернаціонал числить на те, що всі приналежні до нього партії, які розвивають свою діяльність у межах Радянського Союзу будуть противитися кожній **сепаратистичній** і повстанській діяльности, яка мусілаб вести до паралїжування оборони Радянської Росії проти японського нападу“. З цієї резолюції виходить, що більшість соціялістичного проводу, яка прийняла цю резолюцію, вважає більшовизм не найбільш брутальною та реакційною формою державного капіталізму та національного московського імперіялізму, а рухом спорідненим з соціялізмом, який соціялісти повинні боронити. З такою ідеольогією німецька соціяльна демократія московській навалі поважного опору ставити не зможе. Коли припустити, що й поза цією партією в Німеччині істнують численні групи, що ставляться більш менш прихильно до комуністів, то число комуністів та їх прихильників переходить в Німеччині далеко поза десять мільйонів.

Точно обчислити число комуністів та радянофілів у Франції так само неможливо, як і в Німеччині. І тих і других там у всякім разі немало, і може більше, ніж то на загал гадають. Але річ не в самому числі, а в суспільній атмосфері, в якій можливі такі факти, що кількох визначних письменників Франції, які мають безперечний вплив на ширші кола громадянства, може в добрій вірі ставити себе на послуги більшовицькій пропаганді. Теж саме роблять деякі французькі провідниці Ліги Мира і Свободи.

Англьо-саксонські краї змогли покищо оборонитися від поважніших більшовицьких впливів: це дає деяку запоруку, що катастрофа більшовицької революції, яка загрожує Европі, зустріне належитий спротив.

З огляду на те, що розвиток соціяльно-політичних відносин Европи опинився тепер на роздоріжжі, нині можна хіба зазначити тенденції цього розвитку та їх нвколи діяметрально протилежні напрямки.

Незрозумілим на перший погляд парадоксом може здаватися те, що більшовизм в Европі поширюється поруч з його очевидним занепадом в межах самої Радянщини. Голод та фінансова кріза, що закордонних інжинірів та робітників примушують масово втікати, свідчать недвозначно про економічний занепад Радянщини; „миролюбність“ виявлена московським урядом в манджурськім конфлікті, свідчить також недвозначно про політичну кволість більшовиків, що накопичивши силенну силу людського та іншого військового матеріялу не насмілюються навіть частинно вжити його зі страху перед повстанням голодного населення.

Більшовизм у межах Радянщини щораз більше вичерпує себе матеріяльно, а тим самим і морально. Але кожна зараза може вигасати в осередку її повстання, коли одночасно вона поширюється на периферіях. Страх у підсвідомості народніх мас Европи перед московським більшовизмом зникає, а економічна та соціяльно-політична кріза більшовизмові помагає. Не є виключене, що робітничі маси включно з частиною соціял-демократії сподіваються у своїй безпорадности зреформувати більшовизм і пристосувати до европейських обставин, так-же само як колись українські соціялістичні фантасти сподівалися пристосувати московський більшовизм до українських обставин. Що їм поведеться в цім відношенню не краще ніж українцям, можна бути цілком певним. Порівнювати Німеччину з Україною може здаватися смішним і безглуздим, але не дасться заперечити, що більшовизм защіпив у Німеччині зародків тих-же самих недуг, які зруйнували й українську державу: перевагу партійного елементу над національно-державним, надмірне загострення суспільних противенств, бандитські методи партійної боротьби і т. і.

Остаточна перемога більшовизму неможлива; поворот до нижчої форми капіталізму, якою є більшовизм, можливий лише тимчасово і для частини держав; людство перемагало всі недуги, переможе й більшовизм; перемога одної нації над усіми неможлива, тим більше такої, що як московська, стоїть на безмірно нижчім щаблі культурного розвитку, ніж інші великі нації, та репрезентує більшовизм у його сучасній формі.

Цілком іншим питанням є можність нинішнього поширення більшовизму. Рішаючим буде тут розвиток передусім політичних відносин в Европі. Маємо тут три можливости. Найщасливіша з них, але мало ймовірна, є та, що порозуміння, започатковане між Німеччиною та Францією в Льозанні, розвинеться та допровадить до утворення загальноевропейського фронту, зверненого проти Радянщини. Зовнішня економічна та політична ізоляція більшовизму спричинилась би й до прискорення його остаточного занепаду на Радянщині. Проголошення великими державами засади національно-державного самоозначення для сходу Европи внеможливилоб більшовикам остаточно вжити поневолені нації для нападу на Европу. Упадок більшовизму і розпад Радянщини на національні держави відкрив би широкі економічні можливости для Европи в східнім напрямку. Економічну крізу полагоджено би політичним шляхом.

Друга можливість найближчого розвитку европейських відносин та, що результатів льозанського порозуміння використати не буде можна, що франко-німецьке противенство зростатиме далі. Наслідком цього булоб дальше зближення Німеччини та Радянщини й дальше скріплення більшовицьких та радянофільських елементів у Німеччині. Боротьба між гітлеризмом та комунізмом виключалаб усяку можливість добути Німеччині якісь політичні здобутки в Европі. Це довелоб у дальших наслідках до розбиття ріжнобарвного в соціяльнім відношенню національного табору Гітлера та до перемоги радянських елементів у Німеччині. Громадянська війна в Німеччині поруч з евентуальною боротьбою її північної частини проти південної моглаб зробити неминучою інтервенцію Франції та інших держав, як це було по більшовицькім перевороті на Угорщині.

Третя й найгірша, зрештою мало ймовірна евентуальність є та, що потреба збройної інтервенції проти більшовизму в Німеччині, могла би довести до вибуху більшовизму в частині чи цілій Франції, що означало би фактичну більшовизацію европейського континенту. В цім випадку завдання провадити боротьбу проти більшовизму припало би англьосаксонським державам. Без їх інтервенції більшовизм в Европі вигас би аж по винищенню матеріяльних ресурсів, що відбулося би тут значно швидше ніж на Радянщині з огляду на промисловий характер Европи. Але що при цім знищено би й велику частину культурних надбань Европи, це не підлягає ніякому сумнівові.

Завдання України при кожній з вище зазначених евентуальностей є у своїй основі те саме й випливає з безспірної правди, що **державна самостійність України можлива лише по розбиттю Радянщини.** Але методи її боротьби проти Московщини будуть залежати все від обставин, серед яких ітиме боротьба більшовиків проти решти світу.

В даний момент відбувається ідейне підготування нападу більшовиків на Европу, яке теж викликає ідейний опір. В останнім півріччю видано більше друкованого матеріялу проти більшовиків, ніж попередніми роками. У деяких випадках автори дійшли навіть до деякого зрозуміння національно-московського характеру більшовизму, без чого ідейна боротьба проти більшовизму має дуже мало виглядів на успіх, бо не нищить його інтернаціональних підстав. Але ніде національний характер більшовизму не виявився з такою брутальною яскравістю, як на Україні. І щораз частіше при пацифістичній демагогії більшовиків у Женеві та при ріжних радянофільських імпрезах звертає світова преса увагу на криваву господарку більшовиків на Україні та в інших поневолених краях. Українці дістають тепер щораз частіше нагоду виявляти перед Европою справжній характер більшовизму. Вони дістають щораз більше можливостей брати участь у переформовуванню поглядів европейського громадянства у відношенню до більшовизму.

Від інших ідейних течій відріжняється більшовизм тим, що підтримується він навіть такими матеріяльними засобами, як підкуп і насильство, шпіонажа та підкопування політичного ладу чужих держав. Скептики мабуть похитають головами при думці, що українці можуть вдіяти супроти таких засобів більшовицької пропаганди. Але у міжнародніх відносинах бувають моменти, коли й незначні, на перший погляд може непомітні впливи перехиляють терези розвитку світових подій в один чи другий бік.

М. Данько.

Після конґресу національностей.

З Женеви до Відня. — Діловий характер нарад. — Критика національної нетерпимости. — Нація і держава.

(Враження учасника.)

Думка перенести конґрес з дотеперішнього місця нарад — Женеви до більш центрально положеного Відня показалася щасливою. Мабуть ніодне зібрання того парляменту німих і поневолених не було таке численне як останнє. Сто пятьдесять заступників ріжних національних груп, приналежних до 42 національних організацій із 14 ріжних держав і заступлених більше як 80 прц. усіх европейських меншин поспішили на поклик своєї найвищої організації — конґресу, для дорічних нарад і щоби піднести голос осторогу перед деяким нехтуванням прав і домагань 40 міліонової, зорганізованої спільности европейських національностей.

Офіціяльно казали, що перенесення нарад відбулося наслідком фінансових вимог. Нема причини тим запевненням не вірити, але з другої сторони панує майже загальний погляд, що становище Ліґи Націй до Конгресів Національностей, становище, яке особливо в минулім році [illegible]

лось так відемно, мусіло найти відповідний відгомін у виділі конгресу. Бо не можна забути, що в минулім році вплинуло до Ліги Націй не менше 500 меншинєвих петицій. З того лише десяту частину передали властивим Комітетам Трьох, а з цього тільки десять поставили перед Раду Ліги! Коли до того додати, що полагода тих десяти жалоб більш як проблематична, то цей факт не міг не мати впливу на Конгрес Національностей.

Наради конгресу відбувалися в салі австрійського сойму. Хоч Відень як давне конгресове місто має безліч гарних, репрезентаційних саль, то все таки вибір не міг бути кращий. Прегарна та саля в стилі вузького ренесансу, без зайвих і томлячих прикрас, збудована розумно і з вибагливим смаком, творила гармонійну ряму для конгресу. Його трьохденні наради мали характер наскрізь поважний. До того причинилися передовсім ділові реферати та дискусії, чисельність заступництва і небувале досі зацікавлення широких кол суспільности. Нарадам прислухувався весь час спеціяльно висланий відпоручник Ліги Націй.

Той поважний настрій не міг навіть захитати маловдатний виступ мадярського делеґата, що став причиною короткої перерви засідання і наглого захворіння президента конґресу. Цей інцидент, викликаний може менше змістом як формою промови повстав на тлі відомої ненарушности поодиноких держав, належить від якогось часу до злободенних питань внутрішньої орґанізації конґресів. Річ зрозуміла, що конґреси мусять стояти на становищі наскрізь обєктивнім і передовсім пильно берегти власної поваги та гідности, але не менше ясним є право вільного слова делеґатів. Як одно і друге зі собою погодити, це питання, яким скорше чи пізніше буде мусіти занятися виділ конґресів. Відсилати делеґатів до друкованих публікацій не вистарчає, бо самі ці публікації, навіть якби вони були ідеальні, не можуть ніколи заступити живого слова.

Всі промови були надихані теплим ідеалізмом і непохитною вірою в слушність провідних ідей конґресу і в їх остаточну перемогу. Цей ідеалізм набирав особлившого значіння, коли промовляли представники національних меншин, які досі зовсім позбавлені всякої правної участи в суспільнім житті своїх країн, як нпр. українці з Польщі або словінці з Італії.

Коли з ріжних сторін падали нераз гострі слова критики проти розгнузданого демона національної нетерпимости у ріжних державах, то це не були жалоби звернені проти самих держав, а радше журба над способом найуспішнішої оборони проти лиха. У них відчували присутні журбу за долю Европи. Цьогорічний конґрес, що покликав уперше референтів зпоза властивих меншинєвих організацій (проф Бове з Льозанни) і охоплював віроісповідання там, де вони у своїй діяльності стикаються з питанням національностей — розширив значно обсяг свого значіння. Коли ще до недавна деякі політичні ґрупи робили явно і тайно зусилля, щоби національностеві конґреси вилюднити, осмішити і тим спричинити їх смерть, то останній конґрес мусів їх навчити, що ці їхні намагання даремні і що ця організація бодай так довго конечна, як довго тріває сучасний стан правного хаосу і насильства.

Важкі проблеми розаброєння, ослаблення довіря господарської кризи і інші явища нового „миру", які певнинно займають увагу найповажніших державних мужів без якихнебудь позитивних вислідів — вони так довго не зможуть найти належної розвязки, як довго панує недовіря до власних громадян, як довго істнуватимуть карні експедиції проти громадян іншої національности, коротко як довго не здійснять беззастережного права на життя 40 міліонів европейських меншин. Давня ідея національних держав перестаріла. Держава і нація нині поняття не ідентичні, навпаки оба вони так перемішані, що само собою насувається питання нової структури держав, питання державної спільноти вільних горожан без ріжниці національностей. І саме тому меншиневі конґреси повстають як необхідна орґанізація. *Ст.*

—o—

Схід і Захід
в історії церкви.

В понеділок, дня 12. липня ц. р. відбувся в одній із саль Берлінського Університету, з ініціятиви та під фірмою Українського Наукового Інституту, публичний виклад **проф. д-ра Г. Коха** з Відня на тему: „Схід і Захід як підстава для історії церкви східних славян". Проф. Кох, відомий українцям як б. старшина Укр. Галицької Армії, є загально визнаним специялістом у ділянці історії східних церков, а тому його виклад, не дивлячись на невиносну спеку, стягнув численну авдиторію. Прегарне знання більшости славянських мов дає змогу Кохові бути в курсі найновіщих досяжень української та російської літератури, які він в блискучій синтезі зумів викласти слухачам. Авдиторія, у переважній більшості німецька, повитала лекцію бурливими оплесками й через те можна вважати цей виклад великим успіхом української наукової пропаґанди за кордоном, бо прелеґент говорячи про „Східну православну церкву" весь час різко відмежовував українське православіє від московського.

Почав лекцію проф. Кох твердженням, яке вже загально прийнялось у східній науці, а саме, що християнство прийшло до України не з Византії, а з Болгарії (теорія Присьолкова) і затвердилось не відразу, а після довгої та впертої боротьби (імена Ольга, Святослав, Володимир Великий — символізують чергування християнських впливів та поганських реакцій); вплив Византії стає помітніший щойно в половині ІІ. в., бо перші митрополити були з болгар. Проф. Кох взагалі має нахил оцінювати вплив Византії на церковне життя України досить критично, при чому твердить, що византійські митрополити мали на розвиток церковного побуту недобрий вплив. Але на щастя, не вважаючи на все, церква швидко націоналізувалася, у чому особливу ролю відіграло виразно національно забарвлене чернецтво, якому проф. Кох признає величенські заслуги в справі кольонізації та культивування пустинних земель. Цілу історію української церкви проф. Кох бачить як процес повільної, щораз більшої окциденталізації під впливом культурного тяжіння України на захід. З поодиноких етапів цього наближення до заходу згадав проф. Кох коронацію Данила в Дорогичині папською короною, Берестейську унію, Київську Академію, яка по дусі являлася школою чисто західного типу, хоч і мала на меті якраз боротьбу з заходом. Проф. Кох підкреслив, що її адепти, які як відомо у великій скількості студіювали по европейських університетах, мимохіть пересаджували на Україну західні умові течії. Останнім кроком до заходу вважає проф. Кох українську автокефалію, яка в деяких своїх постановах відмовились від московських, оріентальних традицій. В противлежність до України Росія після двох слабеньких спроб реформи в західному дусі (1439 Фльорентійська Унія митрополита Ісидора та „Раскол" XVII. в.) застигла непорушно в догматичному византійстві.

Закінчив лекцію проф. Кох характеристикою переслідування церкви в Радянському Союзі і повним призанням для поведінки духовенства, що створило новий кадр мучеників і це мучеництво, як і в перші віки християнства, служить найліпшою запорукою кінцевого успіху церкви в цій нерівній боротьбі.

Д-р Михайло Антонович.

—o—

44 міліони голосуючих.

БЕРЛІН. (ПАТ) Провірка виборчих лист уже покінчена. До голосування до райхстаґу є управнених понад 44 міліони осіб.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ЛИПНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ. 3)

З ЯПОНСЬКОГО ДОМУ.
ДЖІМ.

По скінченому виступі ми чекали на неї в коридорі. До нас вийшла мала японочка в европейській одежі, з коротко пристриженим волоссям. Метаморфоза була повна. Деляваль був захоплений, що віднайшов живу людину, поза всією дискрецією тяжких гаптів і зачіски.

Пані Футома сміялася до нас усіх якимсь маленьким, вивченим сміхом, що його сама вона соромилася. Вже не була дуже молода, хоч уста мала свіжі й гарні.

Виявилося, що японці замовили вечерю в японській гостинниці. Коли ми входили до малого, затишного сальону готелю „Ботан-я", всі були зовсім вдоволені. Японська кухня, може не така ріжноманітна як французька і не така вибаглива як китайська, але смачна і здорова.

Перед кожним з нас поставили лякову дощинку з усім, що треба до їжі. Були це здебільша маленькі предмети, що виглядали наче делікатно розмальовані забавки.

Очевидячки всі ми їли паличками. Пані Футома, — О Міцу як казала себе називати — найшла у своїй парі паличок маленьку записку*).

„Коли дивлюся, де кувала зазуля, там у ранньому світанку лишився тільки місяць".

Читала спровола і перекладала по французьки, затинаючи губки, якби слова були чимось матеріяльним, що має форму і смак.

Мала цей делікатний рисунок очей, що помічається тільки в японок великої раси. Очі її часом сміялися, але усмішка ця не була ані залицянням, ані докором, ані навіть відмовою. Вони сміялися до когось чи чогось, що було поза нами, може в іншому світі, куди не сягає наших пять змислів.

Нам принесли гарячий саке і ми пили його з мініятурних, мілких мисочок.

Саке смакує як старий токай і має його колір (коли старе). Пють його, як у нас горілку, перед їжею, а закушують суймоно*). Є це всіляка, дрібно порізана городина, або молоді паростки бамбусу. Але головною японською закуской є сашімі.

Не знаю, чи були вже які поети або письменники, що оспівували славу японського сашімі. А воно справді варта найбільших похвал. Поправді це тільки сира, неварена риба; порізана на маленькі шматочки, з дрібкою хрону і сосом „шою", смакує знаменито.

Після суймоно японці зажадали „місоджіро". Хоч це найзвичайніша, повсякденна страва, але саме тому, дітям країни сходячого сонця, важко з нею розставатися на чужині, і вони користають з кожної нагоди, щоби випити склянку цієї смачної горохової зупи.

Після цього почали чергуватися, на наших лякових дощинках, смажені риби, чорні клюски „соба" і делікатні лянгусти, самі ласощі далеких східних морів, що про них навіть не снилося вульгарним їдунам хліба і мяса.

Окрема згадка належиться рижові. Їдять його одночасно з усіма стравами. Треба признати, що східні люди вміють його варити, а воно нелегко, коли зважити часті зміни води та студження з годинником і центиметром у руці. Але я не фахівець!

Нарешті чай. Це ціла церемонія... Написали про неї грубі томи і до них відсилаю цікавих читачів. Одно скажу, що чай на сході це окреме мистецтво, щось ніби гравюра або різьба. Звичайно, у нашому скромному гурті у гостинниці Ботан-я у Парижі, подали звичайнісінький китайський чай, без цукру, у малих, білих склянках. Ми пили його впродовж цілої вечері, він… воду. А потому кожний наляв ще кілька крапель чаю до своєї мищини з рижу і випив, наче духовник Св. Причастія. Цього вимагала етикета.

Деляваль усьому страшенне дивувався. Він уперше їв на японський лад і навіть паличок не вмів удержати в руці. О Міцу сміялася, коли він розсипував риж і добре намучився, заки малий шматок сашімі заніс до уст. Вона навіть показувала йому як треба їх держати і тоді їх руки стрічалися. Деляваль був захоплений, але О Міцу доторкалася його рук так наївно, якби вони були з дерева. Проте він мав гарні руки і вмів їх укладати на столі так, щоби подобалися.

Подали нам шампана і ми почали топити у ньому думки і настрої, а добувати примхи і дотеп.

Джім не любив шампана і пив мало. Це впливало некорисно на його гумор; він мовчав багато. Зрештою і Деляваль не належав до його…

*) Один з багатьох прегарних звичаїв старої Японії

*) Дослівно речі з води.

Як це було?

Б. міністр Скірмунт про ревеляції о. Войнаровського дотично польсько-українського порозуміння в 1921 р.

Бувший міністр закордонних справ, теперішній амбасадор Польщі в Льондоні п. Скірмунт відповів на статтю о. мітрата Войнаровського, поміщену недавно в „Ділі" на тему можливостей польсько-українського порозуміння в 1921 році. П. Скірмунт заявляє, що польський уряд не звертався з ніяким проханням посередничити між ним і Галицьким Урядом д-ра Петрушевича до о. мітрата Войнаровського. Але правдою є, що о. Войнаровський був у міністра Скірмунта і була між ними мова про концесії для українців. Польський уряд готов був дати українцям деякі концесії в ділянці автономії й університету, оскільки група Петрушевича „зліквідує свою боротьбу проти Польщі і стане на грунті льояльної співпраці громадянської у рямках польської держави".

Після того о. Войнаровський поїхав до Відня, маючи надію, що переконає д-ра Петрушевича про доцільність наблизитися до польського уряду на тих основах.

Посол Шарота не дістав ніякої інструкції, ані письмової ані устної, бо навязання ним польсько-українських розмов і складання якихнебудь заяв не було взагалі передбачене. Не було також мови про те, начеби польський уряд мав висилати „своїх умандатованих представників" до Відня, бо в лоні польського уряду, з уваги на непримириме становище д-ра Петрушевича, не привязували багато надії до ініціятиви о. мітрата Войнаровського.

*

Ціле спростування п. Скірмунта, якого оригінального тексту зрештою не знаємо, робить враження, наче воно писане для оправдання себе і п. Шароти перед нинішніми ендеками, які підняли крик, що названі польські діячі в 1921 році „запродували" їх українцям у неволю.

симпатія. Він не любив однобічности його думки, що блискучими афоризмами покривала мілке дно.

Джім був скомплікований до дивацтва, Деляваль простодушний до цинізму. Його цинізм був наслідком культури, а не вдумливости. Він находив легку відповідь на все, коли Джім порпався у питаннях світа і життя, як у музею старовини, де кожний предмет має свою безконечну історію, якої не годен вивчити від краю до краю. Нарешті і відношення до жінки ділило їх на два окремі людські типи. Деляваль шукав у жінці вдоволення і тріюмфу, коли Джім чекав від неї передовсім вражінь, вражінь змислових і мистецьких.

Деляваль говорив про мистецькі танки. Він вмів балакати.

— Чому ви танцюєте у тяжких кімоно? — питав він у неї. Чому ховаєте ваше тіло, як щось Богом і людьми заборонене? Вся краса це голе людське тіло, пластика його ліній, музика рухів. Ви певне скажете, що голе тіло дає тільки змислові відчуття. Так щож? Чи не змислами відкрили ми світ?

— Ні, ні! Зовсім не тому — перечила своєю [illegible] головкою О Міцу.

Вона не була звичайною японкою, що поза чотирома паперовими стінами свого дому, світа божого не знала. Була артисткою і подорожувала. Було щось у кінчиках її вуст, ніби маленька скептична усмішка, що буцім-то казала, як О Міцу розчарувалася щодо світа. Може найшла його занадто грубим. Бо вона створена була для ніжности, в цьому не могло бути сумніву.

(Продовження буде).

Наглий суд у Сяноці!

ЕПІЛЬОГ ПОДІЙ У ЛІСЬКОМУ ПОВІТІ.

Довідуємося, що всупереч первісним інформаціям, добутим — здавалося — в авторитетних джерелах, розгляд відомих подій в ліському повіті відбудеться таки перед наглим (доразовим) судом.

А саме, **ВЖЕ В СЕРЕДУ 20. ц. м., ВІДБУДЕТЬСЯ У СЯНОЦІ НАГЛИЙ СУД НАД ЧОТИРЬОМА СЕЛЯНАМИ (З НИХ 3 УКРАЇНЦІ Й 1 ПОЛЯК), ЗАМІШАНИМИ У ЗГАДАНІ ПОДІЇ. Цей процес стане мабуть відомий, як „ПРОЦЕС ВАСИЛЯ ДУНИКА І ТОВ.". На жаль, не можемо подати конкретних замітів акту обвинувачення.**

Оборону перейняли місц. українські адвокати Д-р В. БЛАВАЦЬКИЙ, Д-р С. ВАНЧИЦЬКИЙ і Д-р МАДЕЯ та АДВОКАТИ-ПОСЛИ Д-р СТ. БІЛЯК (Городок Яг.) і Д-р В. ЗАГАЙКЕВИЧ (Перемишль) а також мабуть Д-р СТ. БАРАН (Тернопіль).

ХТО З УКРАЇНСЬКИХ ПАРТІЙ ЗАЙМАВСЯ РОЗГЛЯДОМ ЛІСЬКИХ ПОДІЙ ТА ІНТЕРВЕНЦІЯМИ?

У попередніх звідомленнях, друкованих на сторінках „Діла", ми зазначували, що на першу звістку про тривожні відносини на терені ліського повіту виїхали були туди з доручення Укр. Парл. Репрезентації посли: **Гринь Тершаковець і д-р Ст. Баран, а д-р Ст. Біляк і д-р В. Загайкевич** виїхали до Сянока інтерпелювати в справі перебуваючих у тамошніх вязницях селян та зорганізування їм харчевої допомоги. Одночасно — у найтіснішому порозумінні та взаємній співпраці — обїздили ліський повіт **посли УСРП М. Матчак і Білинський. Як відомо, посли Тершаковець, д-р Баран і Матчак** оголосили частину своїх зауважень у „Ділі". В останніх днях ліський повіт докладно обїздила **сен. О. Кисілевська,** яка також з цієї поїздки склала Нар. Канцелярії широкий письменний звіт. **Посли д-р Баран і д-р Біляк** після повороту з ліського повіту інтервеніювали у низці справ у львівського воєводи.

ЗАСІДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Дня 11 липня ц. р. відбулося у Львові засідання Української Парляментарної Репрезентації.

На засіданні:

1) вислухано звідомлення послів про хід та причини подій в ліському повіті та ухвалено зробити в цій справі ряд заходів;
2) прийнято до відома звідомлення послів Мілени Рудницької і З. Пеленського про конгрес національних меншин у Відні;
3) обговорено організаційні справи;
4) ухвалено, що на час відпустки голови д-ра Дмитра Левицького заступатимуть його по черзі посли О. Луцький і д-р В. Загайкевич.

Президія У. П. Р.

В СПРАВІ ВІЧ І ПОЛІТИЧНИХ НАРАД.

Всіх Хв. Повітових Народніх Комітетів і мужів довіря прохаємо в часі від 15 липня до 30 серпня ц. р. не визначувати віч і політичних нарад, а це з огляду на пильні роботи в полі а також з огляду на відпустки деяких послів і сенаторів. В тому часі посли і сенатори тільки в негайних випадках виїздитимуть у край.

Головний Секретаріят УНДО.

Грималівщина у „клині над Збручем".

(До офіціяльної статистики населення).

За оголошеними недавно підсумками перепису населення з 9. грудня 1931 р. на області скалатського повіту нарахували 92 тисячі мешканців, з того 60.000 із польською розговірною мовою і 32.000 з іншими розговірними мовами. Тому, що скалатський повіт займає велику частину т. зв. „Клину над Збручем", приглянемося ближче цим підсумкам, щоби не перецінювати загрозливости зменшення нашого стану посідання. Хто лише живе в нашому повіті, то дуже здивувався вислідами перепису і чимало таки людей ще досі переконані, що це лише помилка...

Колиб нац. стан посідання у скалатському повіті рівнявся станові оцих підсумків розговірної мови населення, то треба би приняти, що у скалатському повіті є 60.000 поляків, а лише 32.000 українців і жидів. Переконані у помилці підсумків кажуть, що саме навпаки: самих українців у скалатському повіті поверх шістьдесяти тисяч, а поляків і жидів трицятьдві тисячі... Що це переконання напевно ближче до правди від офіційних підсумків, переконаємося із дальшого перегляду.

Скалатський повіт має понад 60 сільських громад і три міські: Скалат, Грималів і Підволочиська. У скалатському повіті живе понад 7.000 жидів, а з них лише дуже незначна частина записала при переписі населення своєю розговірною — польську мову. Теж не всі римо-католики записали польську розговірну мову, бо майже всі вони говорять українською мовою, а чимало їх зовсім не знає польської мови. Навіть свіжі кольоністи силою факту привикають до української мови.

Після відрахування понад 7.000 жидів за офіційними підсумками припадалоб на скалатський повіт лише около 25.000 мешканців із українською розговірною мовою. Коли навіть не будемо переглядати дійсного чисельного стану народів у поодиноких громадах, а лише міритимемо чисельність народів їх культурно-економічними здобутками, то прийдемо до протилежних висновків. Майже в кожній громаді є українська кооператива і читальня, а польські установи є лише денеде і то ледви животіють.

Тому, що не маємо під рукою потрібних матеріялів із Скалатщини та Підволочищини, скажемо, що чисельний стан народів у них дуже подібний до стану посідання у Грималівщині. Тепер перейдемо по черзі громади Грималівщини.

Громади з українською більшістю:

Билинівка (кількох латинників), Бірки Малі, Буцики, Дубківці, Глібів, Каларівка, Кут Товстецький, Кокошинці, Колина (кількох латинників), Красне, Лежанівка (три родини латинників!), Лука Мала, Новосілка Грималівська, Вікно (1/4 лат.), Перекалець, Раштівці, Саджавки, Товсте, Волиця, Зелена, Паївка (дві родини **латинників!**), Стінка.

Громади з незначною перевагою поляків:

Грималів (до 300 душ переваги), Лиса Гора (Елеонорівка), Остапя, Підлісся, Пізнанка Гетьманська, Ставки.

Оце порівняння стану посідання двох народів у Грималівщині. Коли його злучити із станом посідання жидів, то побачимо, що т. зв. „Клин над Збручем" покищо для нас не дуже загрозливий, бо має ще великі щерби, які важко буде заклеїти сусідам.

Громадянин.

ЧИ ФРАНКО ПОВИНЕН МАТИ НАГРОБНИК?

Хто каже, що так, нехай пішле жертву до „Центробанку" на вкладку ч. 9003. (чекове конто ч. 143.467: дописати: „На будову нагробника Франка").

Закарпаття.

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО УЧИТЕЛЬСТВА

Дня 2. липня ц. р. відбувся в Густі Конгрес „Народовецького Учительського Товариства", яке обєднує нині ок. 800 членів. Конгрес відкрив голова Т-ва, посол Гуснай, опісля директор Штефан перечитав привітні телеграми і листи. Потім предсідник згадав померших учителів і міністра Габрмана. На це Краєвий Хор Учителів відспівав пісню „Камо пойду". Делеговано комісію-матку для вироблення резолюцій.

Голова теплими словами привитав гостей: д-ра М. Бращайка, Павла Яцька, о. Поповича, В Желтвая, як делеґата „Просвіти", д-ра Станька, як голову „Просвіти" в Густі, інсп. Гулянича, за українських пластунів проф. Шереґія, за ясінську „Січ" Дм. Климпуша, потім дуже теплими словами витав прибувших мукачівських семинаристів, які стільки натерпілись і терплять іще, поки не заколише вітер жовто-синім прапором і над тою нашою установою... Привитав ще заступника мукачівських пластунів інж. Романюка і ред. Гренджу-Донського.

Привіт від голови Шкільного Відділу, радн. Славіка, предложений інсп. Ю. Реваем, підчеркував, що бажає нашому українському учительству „слава" і бажає, аби вже раз учительство по стільки роках хаосу показало щось могутне, аби приступило до активної праці.

Д-р Мих. Бращайко у своїй промові підчеркнув історичний факт, що в цій салі вже раз 21. І. 1919 р. висказано, що ми члени українського народу, що ми звемося українцями і взивав учительство до національної праці. Пир.

В. Желтвай своєю промовою глибокого змісту, підсиленою гумором, сказав, що часть членів капітули й сама не знає, що хрест носять на жовто-синій ленті..., але прийде час, що молода генерація духовенства зрозуміє дух часу. Д-р Станько, як правник замітив, що боятися нема чого, отже бути сміливими і вимагати своїх прав. На нашій території пишім тільки по українськи, бо це нам по закону належиться і наші права мусять усі респектувати.

Весь Конгрес якнайостріше осудив низькі напади ворожої преси проти особи одного з найліпших наших культурних працівників, інспектора Юліяна Ревая. Чим більше його будуть нападати, тим більше його буде любити учительство (великі оплески).

Приступлено відтак до вибору нової президії. Головою зибрано й надальше посла п. Гусная, а його заступником дир. Штефана.

При кінці принято низку резолюцій.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ПРАВОСЛАВНИМИ.

В якийсь час по приході до Мукачева сербського православного епископа д-ра Дамаскина появилися в православній епархії непорозуміння серед деякої частини православних священиків. Їх основа лежить у тім, що новий епископ вимагає від православного священика освіти і відповідного приготовлення до виконування своїх функцій, а тимчасом у православній епархії Підк. Руси не все відповідає його поглядам.

Причиною того є, що православя тут по перевороті захопила одна група людей, яка скермувала той рух на бурхливі політичні води і зі шкодою для самої віри уживає його проти національного відродження підкарпатського населення. Приналежність до православної віри ототожнюють із приналежністю до великоруського політичного і культурного напряму, а сама назва „православний" малаб означувати признавання до великоруської народности.

Очевидно, що в такому помішані понять віри, народности, культури і політичного переконання не звертали багато уваги на саму віру і її вимоги. Хто добре бився в груди і кричав, що він „русский", хто зголосився до великоруського табору, або до „общества ім. Духновича" (колишн. гр.-кат. священика), міг бути по коротшім, або довшім курсі висвячений на священика і без того, щоби там дуже питалися про його попередню освіту, стався православним душпастирем та продовжував дальше свою діяльність.

Такий стан не міг вдоволити нового прав. епископа і звідси повстали непорозуміння. Священики заявили по-просту, що д-р Дамаскин є тут чужинець, що сербська правосл. церква взагалі не має на Підк. Руси ніякої компетенції, що вони бажають собі, аби епископом був Саватій, який їх повисвячував і т. д. Немало мав роботи д-р Дамаскин, поки позбирав ріжні законні і церковні приписи і заки втихомирив трохи невдоволених. Він обіцяв, що старим священикам дасть ще дожити їх вік, але нові мусять мати бодай матуру із середньої школи. Крім того має бути уладжена в Мукачеві православна теольогічна академія.

Для інформації подаємо ще, що нині православна епархія мукач.-пряшівська має 148 церковних громад і 120 приходів. Багато православних священиків є російськими емігрантами, між ними є кільканадцять черців.

(За „Українським Словом").

—o—

Біляне вуличних боїв у Німеччині.

БЕРЛІН (ПАТ). По обчисленням преси біляне вуличних боїв з минулого тижня в часі виборчої кампанії у Німеччині виявляється числом 23 убитих і около 270, переважно тяжко ранених.

Знову вбиті і ранені.

БЕРЛІН. (ПАТ). В часі суботи і неділі (16. і 17. VII.) вуличні заворушення в Німеччині поширилися на ріжні міста. В Берліні в часі вуличних бійок є одна особа вбита і кількадесять ранених. До дуже поважних заворушень дійшло в Альтоне, де до вечора нараховано 10 убитих і 50 ранених. Товпа стріляла до поліції з барикад і дахів. Арештовано понад 300 осіб. У Фірстенвальде дійшло до бійок між комуністами і гітлерівцями. Поліція не могла дати собі ради, тому поникала на поміч відділи райхсвери з машиновими крісами. В часі маршу гітлерівських відділів в Авріх стріляли до них комуністи. Є 5 осіб тяжко ранених.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ПРОК. ЗУБРИЦЬКИЙ ЗАСТУПНИКОМ ПРЕЗИДЕНТА АПЕЛЯЦІЙНОГО СУДУ У ЛЬВОВІ.

ВАРШАВА, 18. 7. ПАТ. Президент Польщі іменував в дні 11 липня ц. р. прокуратора окружного суду у Львові Станислава Романа Зубрицького заступником президента апеляційного суду у Львові.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У ВАРШАВІ.

Польська преса повідомляє, що в неділю 17. липня ц. р. жидівський спортовий клюб і літературний кружок студентів улаштували прогульку поза Варшаву до поблизького ліса, де зорганізували похід. Поліція окружила ліс і арештувала біля 400 учасників під замітом комунізму і перевезла їх автами до поліційних арештів. В понеділок відбувалися цілий день доходження, які ще не закінчені.

Теж у варшавськім воєвідстві арештовано шістьох учителів під замітом комунізму.

ПОМЕР ПРОФ. ПОЛІТЕХНІКИ ОБМІНСЬКИЙ.

В понеділок 18. липня ц. р. помер на удар серця професор львівської політехніки д-р інж. Тадей Обмінський.

ВИЇМКОВИЙ СТАН У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 19. 7. ПАТ. Криваві сутички комуністів і гітлерівців у Альтоні занепокоїли нім. уряд. Пруський міністр Северінг виїхав негайно до Альтони, аби прослідити справу і конферував з місцевими властями, аби запобігти дальшим заворушенням. Гітлерівці домагаються проголошення виїмкового стану в цілій Німеччині. Нім. преса повідомляє, що Гітлер виїхав до Нойдек до през. Гінденбурга з домаганням проголосити виїмковий стан. Тому нім. уряд заборонив уладжувати демонстрації під голим небом у цілій Німеччині погрожуючи, що проти демонстрантів ужие найгостріших мір і видасть закон, на основі якого придержані демонстранти зі зброєю в руках будуть негайно розстрілювані на місці. Нім. уряд запевняє, що ті строгі міри оголосить негайно навіть перед проголошенням виїмкового стану в цілій Німеччині і перед заведенням наглих судів. Після обчислень нім. преси в неділю 17. липня ц. р. є вбитих у вуличних сутичках 16 людей, а ранених 206. Затє арештувано біля 1000 осіб.

—o—

Вибори в Румунії.

Побіда національно-цараністичної партії.

БУКАРЕШТ, 18. 7. ПАТ. В неділю, 17 липня ц. р. відбулися вибори до парляменту, які дали побіду національно-цараністичній партії, що осягнула 60% відданих голосів і тому здобула на основі штудерної виборчої ординації як премію 300 мандатів. Перед виборами мали вони в парляменті лише 8% мандатів. Тому національно-цараністична партія має запевнену в парляменті більшість. Цікаво, що цараністи здобули більшість по селах, а зате ліберальна партія в більших містах і здобула 22 мандатів. Теперішні вибори виявили теж зріст залізної гвардії партії з народньо-соціялістичною програмою, яка проповідує нетерпимість жидів. У Букарешті вбито підчас недільних виборів чотири особі. Селянська партія Люпу здобула 14 мандатів, ліберальна партія Братіяну 10 мандатів, а соціялдемократична партія і малярські партії по кілька мандатів.

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ЛИПНЯ 1932.

ВАСИЛЬ НЕМИРОВИЧ-ДАНЧЕНКО. 3)

БОГ-МІСТО.

(Казка далекої пустині.)

(Докінчення.)

Гнів покривав чорним крилом обличчя Аллаха...

— Невже немає тут дужих і сміливих на оборону слабих?

До вечора Аллах і Магомет, його пророк, ходили пишними вулицями.

— Деж борці за мої великі заповіти?

— Вони всі на службі у нечести й насильства.

— Де вістуни великої любови й волі?

— Подивися...

Чорні зграї гайвороння опускалися на білі зубці... Чорні хаpaлужні дзьоби виривали з темних, прицвяхованих голов широко розплющені очі... Обруби шиї плямили червоними цятками алябастер і мармур...

Іще сердитіше стало обличчя Аллаха...

На головному базарі сьогодні було людно. Юрба яскрава, сороката, гомоніла неначе море. Злюча, нахабна, ненажерлива й підла в користі та загарбанні, в насильстві та глумі над усім, що колись називалося добром і правдою, світлом і волею, любовю й великосердям.

— Не може бути, щоб їх серця зовсім закрилися перед голосом совісти.

Й Аллах побачив червоний камінний цокіл, куди на посміховище юрби виставляли поетів і пророків перед стратою... Помалу зійшов по ступнях, оббризканих кровю і притулився до ганебного стовпа з ланцюгом, де розімкнені каблучки ждали чергової шиї засудженця.

Ще ніхто не ставав тут сам, по власній волі, не гнаний сторожею, не обшмаганий батогами, не обпалений розпеченими гаками страшних мук. Усе, що було на базарі, збіглося до величнього чужоземця, якого борода леліла сріблом, а очі рахтіли мов сонце зпід чорних хмар лютої бурі...

Неначе гуркіт грому йшли з місця ганьби і муки... У них звучало все, про що забуло розледащіле місто. Якби лишилися людські серця в скамянілих грудях, якби жила ще совість в озвірілій юрбі, вони розкрилилисьб і прокинулись на голос правди й вищої волі. Але не встиг іще Аллах показати Цареві-Місту страшних пропастей, куди вело його насильство, неволя і злість, як з усіх усюд почули сміх... Галасливо й нахабно реготалося все. Здавалося, кричали вікна білих хоромів довкола, зубці дахів, плити майдану:

— Хто ти, що посмів показуватись Богові-Місту?..

— Я його створитель...

—Немає у вселенній нікого понад Бога-Місто!.. Його воля верховодить світом...

— А Аллах?... А Єдиний?!

Регіт став ще більше заглушливий... І Аллах хотів уже проклясти це кубло великої нечести.

— Стрівай... Всесильний... Я бачу людей, що розштовхують юрбу, прямують до тебе, може це борці за правду й волю, про яких ти говорив.

Тут пророк указав на чотирьох вояків, які розтуляли базарну челядь позлотистими списами. На їхніх панцирах палав захід сонця, зпід кольчуги червоніла дорогоцінна пурпура... Вони обійшли з усіх боків місце кари... І не встигли відхлинути люди, які реготалися й погрожували, коли руки Аллаха і його пророка були обхоплені залізними кільцями ланцюгів...

V.

Обидвох мандрівців повели перед володаря Бога-Міста, бога богів...

І бог богів не вислухав Аллаха й Магомета, сонливо підняв опухлі віки, обвів приведених нерухомим поглядом і кивнув головою...

Тюрма замкнула залізні засуви за ними.

У жарівнях розпалювався вогонь до тортур, нечулі кати знімали бичі із стін до катування, а звідусіль ізпід чорних склепінь, із вічного мороку підземель йшли голосіння і стогони, ридання і проклони та неначе тихий шум струмків у проваллі, скарги дітей і дівчат... Оддалеки зпоза стін міста ричали льви, що ждали живої страви, а заглушуючи їх зривалися з площ і вулиць головокрутним, запаморочливим вихром гомін і співи, голос струн і торохнява бубнів святкуючої розпусти...

— Ти ще віриш і ждеш? — спитався бл[illegible]ний Магомета.

Цей поник головою...

Всесильний простяг руку...

І тисячі грізних янголів, під проводом не[illegible] благаного Азраїла, з огнистими мечами злину[illegible]ли сюди. Здавалося, відусюди над Бог-Містом насунулися чорні хмари і з їх темряви шпарну[illegible]ли на всі його покрівлі, бані та вежі незлічені вогняні стріли, блискавиці. Двихтів мармур і пурпура, розтріскувалися стіни, падали колони, розпадалися склепіння і... здалека необ[illegible] сліпе й глухе, темнозеленими бурунами з білих гребенях сердитої піни, покотилося сюди з ре[illegible]вом і гуком — велике море...

VI.

Немає міста тисячі бань і мінаретів. Ці [illegible]би — його цвинтар. Солонець висохлого [illegible] сього набілу — саван на трупах палат і [illegible]вель... Розторощилися його бапти. Вони [illegible]гли колись пустині, а тепер пустиня стереже [illegible]ніх велитенських кістяків... І коли вітер обвіває їх неначе ребра згиблого верблюда, [illegible] ся вона грізним самумом та знову засипує [illegible] сліди Божого гніву...

Знову заграли смутливі і трепетні стру[illegible] гусел...

Безмовна, невідома клалася кругом [illegible]стиня.

Гадючі шиї верблюдів хиталися на всі боки. З синьої безодні місяць заєдно обливав срібним мерехтінням — саван солонців і [illegible] страшних могил і одиноку розкоряну пальму[illegible] мій паланкін...

Вимірано похитувався мій паланкін...

До ранку й до оази було далеко...

З російської мови переклав

Іван Ста[illegible]

З орґанізаційного руху.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В ЖИДАЧЕВІ.

Дня 10. липня ц. р. відбулося у Жидачеві у великій залі Нар. Дому повітове віче при участи около 2.000 людей з усіх сіл жидачівського судового повіту. Вічем проводили: д-р Юрків, голова Повіт. Народнього Комітету і адв. в Жидачеві, ем. дир. Білинський з Пчан, секретар Тріщ та Малинович. Промовляли посол Д. Великанович, який представив політичне положення українського народу і здав звіт з діяльности Української Парл. Партії та посол Степан Кузик, який обговорив господарське положення українського народу в Польщі та новий законопроєкт про громадську самоуправу. Обі промови нагородили присутні гучними оплесками. Ухвалено довіря проводі партії і Українській Парляментарній репрезентації.

ПОВІТОВИЙ НАРОДНІЙ ЗІЗД В ДОЛИНІ.

В дні 8. липня ц. р. відновлено політичну організацію Долинщини, бо скликано Повіт. Народній Зїзд УНДО і переведено вибір Повіт. Комітету. Хоча Долинщина національно свідомий повіт, то всеж відчувалась там недостача політичної організації. Тепер відновлено політичне життя у судових повітах: Болехів, Рожнятів і Долина.

Повіт. Народній Зїзд у Долині відбувся при участи около 70 делеґатів. Вражала відсутність духовенства з сіл. Зїзд отворив дотеперішній голова Повіт. Комітету адв. д-р Дереш. Політично-організаційний реферат виголосив посол Д. Великанович, а доповнив його д-р Дереш. Промовляли ще: пп. Супрун з Пацикова, о. Притуляк і дир ПСК. Майхрович.

На внесення дир. Майхровича вибрано Повіт. Народній Комітет з 10-ти осіб під проводом голови д-ра Дереша Олекси, адв. в Долині. Ухвалено також поширювати „Свободу" і зєднувати членів Українському Національному Демократичному Обєднанню.

—o—

НОВИНКИ

— **Посвячення нової Діточої Оселі ім. Митроп. Шептицького** відбудеться дня 24. липня ц. р. в 4-ій год. попол. на Остодорі біля Підлютого. Залізничка вузкоторова буде чекати на гостей у Брошневі до приїзду поїздів зі Львова і Станиславова (лінія Львів—Стрий—Станиславів). Привіти і грошеві датки на розбудову нашої Оселі ввічливо просимо слати на адресу: **Діточа Оселя в Остодорі к. Підлютого, п. Перегінсько.** — За Виділ Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю у Львові: **М. Каратницький,** президент; **Гнат Павлюх,** секр. За Комітет будови Оселі: **Ірена Павликовська, о. А. Бучацький, інж. О. Пежанський, інж. А. Сербин.**

— **Нові почтові марки в Польщі.** У звязку з великим запотребуванням почтових марок міністерство почт і телеграфів у Варшаві видасть небавком нові серії марок вартости 20, 30 і 60 сотиків.

— **600.000 підписів** зібрали льокатори у Польщі через професійні союзи і суспільні організації на проханню до центральних властей, від яких домагаються обнижки чиншу.

— **Промислово-торговельна палата** у Львові вислала письмо до міністерства з домаганням зліквідувати фабрику тютюну в Винниках.

— **Батя впав жертвою злочинного замаху?** Кореспондент „Sonn- u. Montagszeitung" у телеграмі зі Зліна повідомляє, що Батя впав жертвою злочинного замаху. Всі познаки вказують на те, що літак був ушкоджений з розмислом. Згаданий кореспондент подає, що спроби саботажу супроти особи Баті повторялися вже нераз. Зокрема після повороту Баті з Індій якась таємна рука поздіймала була керми в літаках, наслідком чого його літак замість летіти в гору спадав нагально до землі. Тоді якось до катастрофи не дійшло, а тепер це скінчилося трагічно.

— **Вмів собі порадити.** Черновецький „Час" повідомляє, що старенький пенсіонований учитель Іваницький, котрий жив 8 місяців із своєю родиною без пенсії у великій біді, звернувся листовно до президента Злучених Держав Америки, Мусолінія та Мекдональда із проханням дати йому грошеву позичку. „Як тільки одержить свою пенсію, віддасть зараз свій довг". Лист бідного пенсіоніста мусів зробити велике вражіння в достойних керманичів чужих держав, бо міністерство фінансів у Румунії розпорядило пенсіоністові виплатити належну пенсію. „Трафила коса на камінь" — каже наша приповідка. Здається цією дорогою підуть усі пенсіоністи-урядовці...

— **Напад „стшельців" на дяка.** До парохії Вибранівка, пов. Бібрка, прийшов перед місяцем новий дяк п. Михайло Голод, родом із Серник Середних. Він став учити церковного співу у Вибранівці і в Бринцях Церковних, де він живе. Проби церковного співу дуже не подобалися деяким польським шовіністам, а поліція заказала відбувати їх по 9. год. вечором. І ось коли п. Михайло Голод вертався в неділю в 9. год. вечором у товаристві двох дівчат із проби у Вибранівці до Бринців Церковних, напало на нього несподівано і без найменшої причини трьох членів місцевого „пшиспособеня" („Стшельца") з ножами і завдали йому тяжкі рани в голову, рамя, в бік і в ногу (стегно). Тими напасниками є: син війта Токар, син заступника війта Шиманський і син радного Ляцік. Якби не дівчата, які підняли зараз крик, булиб вони напевно свою жертву вбили. Тяжко пораненого і змасакрованого п. Голода привезено негайно до львівського шпиталю, де його перевязали, але не приняли, бо, мовляв, нема місця. А згадані три парібчаки з „пшиспособеня" ходять безкарно по Вибранівці, бо поліція, з уваги на їх батьків і на згадане „пшиспособене", не береться їх арештувати. Домагаємося, аби компетентні органи влади вглянули в цю справу й покарали як слід „патріотичних" бандитів з Вибранівки.

— **Злива в Золочівщині.** В північній частині золочівського повіту впала злива, спричинивши нагальний вилив ріки Золочівки. Зібрана вода знищила зовсім у селі Піллипцях 5 мешкальних домів, у селі Тростянець Малий — два доми, у Плугові — два доми, а також 5 кільометрів повітової дороги, що веде з Плугова до Нущі. У Тростянці Малім утопилася пара коней і багато дробу. Жертв у людях не було. Матеріяльні шкоди поважні.

— **Самогубство вояка.** На полях села Беневи, пов. Золочів, знайшли застріленого вояка 52. п. п. Шаца, що походив з радехівського повіту. Оглядини трупа виказали, що Шац поповнив самогубство вистрілом з револьверу. Причини самогубства досі не устійнено.

— **Кривавий поєдинок у Львові.** В понеділок 18 липня ц. р. на площі Теодора у Львові робітник Ставарський підглянув, як злодій Віктор Муравський у натовпі витягнув з кишені необережному громадянинові гроші. Тому Ставарський негайно підбіг до обкраденого і вказав йому злодія Муравського, який з помсти кинувся з ножем на робітника, що теж боронився ножем. Обох тяжко поранених відвезено до шпиталя. Так ось Львів має теж свій „Керцеляк", себто площу Теодора і площу Сольських, де перед злодіями тремтять усі крамарі і купчики і зі страху не зраджують поліції прізвищ злодіїв.

— **Самогубство безробітного в комісаріяті.** В понеділок передпол. безробітний урядовець Володислав Лавровський домагався від начальника II. комісаріяту харчевих бонів. Коли-ж одержав асиґнату на 4 зол., почав сварку з начальником, а опісля жілеткою перетяв собі жили. В. Лавровського відвезено негайно до шпиталю. — Знову на Замарстинові безробітний Іван Сут напився в неділю мікроциту тому, що довідався від лікарів про недугу рака шлунка.

— **Убивство місіонаря і його товаришів.** З Китаю прийшли до Парижа вісти, що американського місіонаря Генсона і його трьох синів, а також російського шофера, який їх віз по провінції Чен-Сін, убили бандити ще в дні 20. червня ц. р. Ґенеральний консуль Злучених Держав у Ганкоу запротестував проти того убивства перед китайським урядом.

— **52 міліонів долярів** відшкодування домагається американський міліонер Генрі Деґерт від щоденника „Кензас Сіті Стар", який надрукував неприхильну критику господарки міліонера в суспільних організаціях. Тому міліонер вніс позов до суду з домаганням 36 міліонів відшкодування і 16 міліонів грижви.

— **Особисті вісти.** П. Оксана Лідія Дучимінська-Ніцкевич одержала диплом інжиніра агрономії в Українській Господ. Академії в Подєбрадах.

З нових книжок.

о. Ярослав Левицький: ТЕОРІЯ ЦЕРКОВНОЇ ВИМОВИ. (ГОМІЛЄТИКА). Друге, доповнене видання. Львів 1932. Праці гр.-кат. Богословської Академії у Львові. ст. 137.

Ця книжка після II-го видання може мати III-те і дальші, і за її прикладом можуть появитись у нас іще інші підручники для церковного красномовства. Автор її — один із найкультурніших представників нашого духовенства, зібрав у своєму творі чималу літературу предмету. Слід звернути у ньому увагу бодай на дві основні речі, якнайтісніше звязані із питанням красномовства. Не треба змішувати чисто теоретичної аналізи красномовства із практичними вказівками для проповідників, бо це дві зовсім ріжні справи, нестійні зі собою. Весь поділ проповідей на ріжні роди та аналіза їхнього стилю це речі потрібні для теоретиків літератури, що мають перед очима готові тексти викрукованих проповідей. Як це доказав Кроче та інші сучасні дослідники проблеми стилю це проблеми естетики, що у свою чергу найтісніше звязані з проблемами лінгвістики. Ясно що навіть найкращий вроджений промовець не потрібує нічого знати про метафори та алегорії, а коли й прочитав десят поетик, то не створить ніодного поетичного порівнання і не зможе надати своїй проповіди „природности", „ріжноманітности", „милозвучности" та „оживлення", бо це прояви наскрізь спонтанічні, якими не може володіти свідомість промовця підчас самого процесу промови.

Друга справа така: між ріжними прикметами проповідника і необхідними домаганнями загального красномовства вичисленими у згаданій книжці не находимо одної першорядної: домагання, щоби проповідник володів чистою народньою та літературною мовою. Тому подвійно прикро, що вже в самому заголовку цієї книжки є одно непорозуміння: адже „вимова" не значить по нашому (тільки у польській мові) „красномовство". У самому тексті — на жаль — находимо теж чимало прикрих, закорінених у нашій шолевщині мовних помилок як нпр.: „відвічальний" (моск.) (відповідальний); „що-ж то є вимова?" зам. що таке..?; „опускає (поль.) проповіди" зам. пропускає; „уґлядняти" (поль.) брати на увагу; „розважати (поль.) історію свого життя у значінні роздумувати (у нас „розважати" значить „потішати"); „проповідник забирається (!) (поль.) до проповіди" у знач. підготовляється; „длятого" у поль. значінні длятего зам. тому; „належало би" зам. слід, треба би; „приключення (!) заключає (!) в собі..."; „прихильно віднеслася (поль.) до..." зам. поставилась; „пожаданий (поль.) успіх" зам бажаний; „посвятити (поль.) практичним висновкам" зам. присвятити (у нас можна „посвятити воду"); „удавалися (поль.) за помічю" зам. зверталися..; „занестися (поль.) зам. знятись..; і. т. д. Правопис неодноцільний; фільософічна термінольоґія нестійна нпр зам. „уявління" „представлення" (а одночасно у другому випадку зам. змальовання, зображення також польонізму „конечність практичного представлення правди")...

Богословська Академія у Львові, що друкує численні твори, повинна би взагалі подбати за постійного редактора мови та правопису, який потрібний і найкращим авторам і вченим.

м. р.

Л. Лясевич, к. інж. Данціґської Політехніки. Практичний радіоаматор. ПОРАДНИК ДЛЯ ВСІХ. З рисунками автора. Як дешево збудувати самому радіо? Який апарат найкраще собі купити? Львів-Данціґ 1932, накладом „Українрадія", Львів (Книгозбірня „Радіо для всіх" ч. 1), 176 стор.

Автор, кандидат інжинірії данціґської політехніки, у великій незгоді з теорією фізикальних явищ, повторяє фразу, що „хто його там знає, може справді більше правди в казках про кармелюків, ніж у теорії фізики". Але і практичної фізики автор не вміє. Маса у нього те саме, що густота, сила те саме, що енерґія, енерґія те саме, що потужність (справність), детекторне коло росте у нього з квадратом (!) потужности. Радіостація у автора це раз „височезні вежі і між ними завішений довгий дріт", другим разом це „надавчі машини" без жадних ближчих пояснень. Через мікрофон перепускає автор електричну струю, що її витворюють великі (!) електричні машини, а радієва хвиля складається в автора з електромагнетичної хвилі і... голосової хвилі.

Книжка написана хаотично. Є там і дещо про суть радія і вказівки для українських політиків, щоби в соймі домагалися недержавної української радіостанції у Львові, є про будову звичайного детекторного приймача та довга, нудна і зайва критика проектованих приписів будови зовнішної антени. Розуміється, що ці приписи подані теж повністю. Найбільший хаос находимо при списі найновіших радіових лямпок з їх спеціяльними назвами, причім автор навіть не старається подати у „порадннику для всіх", як ділають радіові лямпки взагалі. З цілої книжки можуть мати вартість тільки уступи, де згадано про простий детекторний приймач для початкуючого (54—58 ст.) та про детекторний приймач далеких стацій (87—106 ст.).

Рисунки автора непрозористі, рисунки, взяті з катальоґу „Телефункен", автором непояснені (112 і 113 стор.).

Дуже неприємне вражіння мусить викликати у кожного автореклямa автора. М. і. свою недоладну книжечку „Виладування повітряної електрики", що виявляє недостачу найосновніших відомостей з фізики (нпр. що таке електростатична одиниця, що таке первень і ін.) реклямує він 6 разів, зазначуючи тільки в одному місці, що вона написана польською мовою. Фірма „Українрадіо" реклямована там не менше і не більше, а 12 разів, коли-ж порахувати і купони, тоді аж 59 разів. Реклямових оголошень у книжці 69.

Авторові радимо займатися радіотехнікою дальше практично, але в ніякому разі не писати таких книжок.

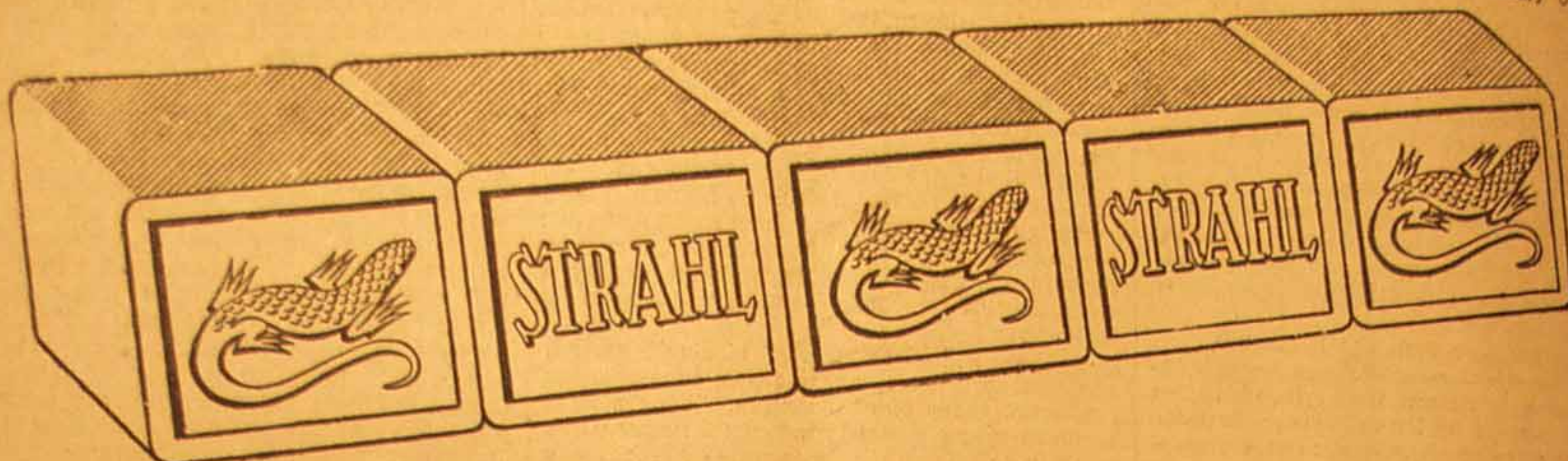
Андрій Ластовецький.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Марія Томашівська-Клебс упокоїлася 16. ц. м. в Берліні в 28. році життя. В. І

Високоповажані Пані!

Цим маємо честь пригадати ВП. Паням, що крім нашого ядерного мила марки „Strahl" виробляємо тепер ПЕРФУМОВАНЕ МИЛО ДО ПРАНЯ і щоби охоронитись перед підрібкою нашого мила ми дали йому охоронний знак, що зображує ЯЩІРКУ.

За першорядну якість ПЕРФУМОВАНОГО МИЛА З ЯЩІРКОЮ ручить наша слава продуцентів загально відомих пральних засобів марки „Alboril".

Просимо дуже, щоби ВП. Пані були ласкаві, ще сьогодні, випробувати наше знамените „МИЛО З ЯЩІРКОЮ".

Ми є переконані, що ВП. ПАНІ будуть дуже задоволені.

З глибоким поважанням

P. STRAHL i SKA

ШОПЕНІЦЕ.

80 1-10

Дописи.

САМБІР. **(Гостина „Цвіркува").** Дня 5. і 6. липня ц. р. гостив у Самборі львівський український театр „Цвіркун". Публика, яка явилася на обох вечорах, горячо оплескувала виконавців. Годі сказати, котрі з точок програми найкраще подобалась, бо і скечі, і куплети, і монольоги, і балет „Цвіркуна", як і конферансієрка, викликували бурю оплесків і щиру веселість. Управі цього театру слід признати, що взяла під увагу теперішне лихоліття і приступними цінами вступу дає змогу кожному провести милий вечір. Між виконавцями треба відмітити: арт. Сороку, Залуцького, Мельника і Рудакевича, а з пань: Кульчицьку і Залуцьку.

ЛУЖОК ГОР., ПОВ. ТУРКА. **(Народній сокільський фестин).** Дня 12. липня ц. р. відбувся в Лужку Гор., пов. Турка, великий сокільський фестин, що пройшов дуже величаво і стягнув кілька тисяч місцевих та доколичних селян, а також інтелігенції навіть із таких далеких місцевостей, як Турка, Стара Сіль, Самбір, Ст. Самбір та ін. Великого блеску додала цій імпрезі знаменита орхестра в силі 25 музикантів із Самбора під батутою д-ра Ю. Рабія. На увагу заслуговують такі точки, як дефіляда соколів і сокілок, у якій головно кіноча чета запрезентувалася дуже гарно, кінні перегони, попис місцевого хору,ności попис вправи соколів та сокілок і ін. Велике признання здобув собі рівнож складений буфет місцевих господинь під проводом Рузі Головчак, у якому подавано здорові сільські продукти як суниці, квасне молоко і т. д. Такі народні фестини є одним із найкра,их засобів до зближення села з інтелігенцією, що зазначилося дуже симпатично головно у спільних національних танках і товариських забавах. Загальний дохід із фестину дав 472 зол., чистий 230. Чи й інші села не моглиб уладити у себе подібних народніх фестинів? — **Місцевий.**

СОКАЛЬ. **(Загальні Збори Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил).** Загальні Збори Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Сокалі відбулися дня 2. липня ц. р. Новому виділові поручили поробити старання дотично ексгумації тлінних останків стрільців та зложення їх у спільній могилі, над котрою має станути небавком величавий памятник. (Філія зібрала на ту ціль коло 500 долярів). До нового виділу увійшли: д-р Роман Перфецький, о. дек. Ст. Ничай, м-р Володимир Стефанишин, Марія Хрущева, Софія Хоминська, Волод. Небожук. Сподіємося, що новоибраний виділ доведе справу ексгумації і памятника можливо якнайскорше до успішного кінця.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

НОВІ ШЛЯХИ, ч. 6—7, червень-липень. Зміст: І. Крушельницький: Неминуче. І. Крушельницький: Із поезій. А. Коломиєць: Завтра. В. Іскра: Привіт. Ю. Тенета: З поезій. О. Юренко: Орачі. А. Крушельницький: Остання воля Романчука. В. Будзиновський: За сіножаті. А. Коломиєць: „Червона Калина". С. Королів: Причинок до „Української Загальної Енцикльопедії". В. Левинський: Асиміляція і реасиміляція в історичному та соціялістичному процесі поневоленого народу. Юрій Ш.: Вимоги одіння нового суспільства. П. Коваль: Динаміка політичних подій. Ві-Ві: Повість і оповідання на Рад. Україні. Інж. Ф. Хведчук: Занепад нафтової промисловости Підкарпаття. Ш. О.: З друкованого загумінку. А. Коломиєць: Редакційний трієр.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 18. VII. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·20 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 0·90 зол., кварець 3·30 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Вівторок, 19. VII., год. 7.30 і 9.45 веч. Виступ варшавської „Банди".

Середа, 20. VII., год. 7.30 і 9.45 веч. Виступ варшавської „Банди".

Кіна.

АПОЛЬО: „Сила кохання".

КАСНО: „Жагуче кохання".

КОПЕРНИК: „Панна вдовою і Лет летуна Газнера".

ЛЕВ: „Скриті стріли" (Гут Джібсон) і „Зов молодости".

МАРУСЕНЬКА: „Панна вдовою і Лет летуна Газнера".

МІРАЖ: „Білі ночі".

ОАЗА: „Архикнязь Іван Рудольф".

ПАН: „Присуд моря і Смолоскип".

ПАЛЯС: „Бунт молодости".

ПАСАЖ: Кохання на пустині".

ПРОМІНЬ: „Любовниця гвардистів" та „Сіти на мужів".

СОНЦЕ: Через ферії нечинне.

СТИЛЕВЕ: „Життя і майбутність жінки".

УТІХА: „Знак жаби і Дугляс Фербенкс".

УІМЕРА: „Звідкіля нема повороту".

Закордонне радіо.

Середа, 20. липня 1932.

Гільверзум (296,1) 17.10 Легка музика. **Міляно** (331,4) 20.30 Комедія. **Штрасбург** (345,2) 21.00—22.30 Симфонічний концерт. **Штутгарт** (360,6) Сонати Моцарта — скрипці. **Гамбург** (372,2) 20.35 Концерт Вагнера. **Букарешт** (394,2) 21.15 Речіталь скрипачки. **Стокгольм** (435,4) 17.05 Музика на гармонії. **Рим** (441,2) 20.45 Симфонічний концерт. **Брюселя** (509,3) 21.00 Концерт. **Рига** (525,4) 19.30—21.30 Концерт радіоорхестри. **Харків** (937,5) 14.30, 15.00, 20.00 Концерт, 16.00 Грам. плити. **Москва** (1304,3) 14.30, 16.10, 17.10, 18.10, 19.10 Музика. **Париж** (1724,1) 20.45 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 20. липня 1932.

11.58 Час. 12.10 Пресові вістки, 12.20, 12.45, 15.10 Грам. плити, 12.40 Метеор. комунікат, 15.00 Госп. комунікат, 15.30 Гутірка моряків, 15.40—16.05, 16.40—18.00, 20.00—22.20, 22.40—23.30 Трансмісія з Варшави. 16.05 Грам. плити і „Сільва рерум". 18.00 Відчит з Вільна. 18.20 Легка музика. 19.15 Всячина, 19.30 Програма на слідуючий день, 19.35 Пресовий комунікат, 19.45 Ремесло — відчит, 22.20 Пан Гумор на відпустці.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Укр. Театр у Львові Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

ЗАБОЛОТІВ: саля „Сокола".
21. VII. — Жінка, що вбила.
22. VII. — Чесна Сузанна.
23. VII. — Циганка Аза.
24. VII. — Гетьман Дорошенко.

ВОРОХТА: саля „Нар. Дому".
25. VII. — Сорочинський ярмарок.
26. VII. — Пурга.
27. VII. — Розведена.
28. VII. Грішниця на острові Паго Паго.

Дальший репертуар на Ворохту буде оголошений у пресі. Режисерія театру готує до постановки „Веселу вдову" і „Бродвей".

В осени ц. р. виїде театр на протяг 2 місяців в „турне" на Волинь. 79 1-1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.